

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف

ریاست عمومی ارشاد و انسجام مساجد

موضوع خطابت روز جمعه و تقریر و بیان

تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات

به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد

۲۳/ شوال المکرم ۱۴۴۷ هـ، ق مطابق ۲۱ / حمل ۱۴۰۵ هـ، ش

موضع گیری اسلام در قبال ظلم، فساد و بی عدالتی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إن الحمد لله، نحمده ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له، ومن يضلل فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن سيدنا ونبينا محمداً عبده ورسوله، أرسله بين يدي الساعة بشيراً ونذيراً وداعياً إلى الله بإذنه وسراجاً منيراً. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ. رَضِينَا بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا. أما بعد:

فقد قال الله سبحانه وتعالى: (فَلَمَّا نَسُوا مَا دُكِّرُوا بِهِ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَدَابٍ بَيِّسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ). (الأعراف: ۱۶۵)
مسلمانان گرانقدر!

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

الله جل جلاله رسولان و پیامبران -صلوات الله عليهم- را برای این فرستاده است که مردم را تنها به بندگی و عبادت یک رب دعوت کنند، در جامعه عدالت را برپا سازند و مردم را از ظلم، فساد و بی عدالتی بازدارند.
دین مقدس اسلام همه انسان های جهان را به عدالت، اعتدال و اصلاح دعوت می کند و هر نوع ظلم، فساد و بی عدالتی را ناروا و حرام می داند.

اگر توجه کنیم، امروز در جهان ظلم جریان دارد، فساد به اوج رسیده و بی عدالتی فراگیر شده است؛ چنان که الله تعالی می فرماید: (ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ). الروم: (۴۱) ترجمه: فساد در خشکی و بحر ظاهر شد.

قوی بر ضعیف ظلم می کند و بر او تجاوز می نماید؛ ظالم در حق مظلومان از هیچ گونه فساد دریغ نمی کند، او را می کشد، دارایی و ملکیتش را غصب می کند یا از بین می برد، خانه هایش را تخریب می کند، کشتزارها و باغ هایش را نابود می سازد و فضای جهان را انواع بی عدالتی ها فرا گرفته است. این ظلم ها هم به صورت فردی انجام می شود و هم از سوی دولت های جابر بر ملت ها و دولت های مظلوم جاری است.

تمام جهان شاهد این ظلم ها، فسادها و بی عدالتی ها است و هیچ کس جلو ظالم را نمی گیرد.

همچنان در زندگی اجتماعی مردم نمونه‌های بی‌شماری از ظلم، فساد و بی‌عدالتی وجود دارد؛ مانند کشتن، لت‌وکوب، اختطاف، دزدی اموال دیگران، معاملات ربوی، دشمنی‌پروری، خوردن مال یتیمان، ضایع کردن حقوق زنان و بیوه‌ها، قطع روابط خویشاوندی، ترک نماز، ادا نکردن زکات، سرپیچی از احکام و اوامر اولو الأمر، تخریب باغ‌ها و کشت‌زارهای مردم و سوزاندن آن‌ها، به جنگ انداختن مسلمانان با یکدیگر و دامن زدن به اختلافات و دشمنی‌ها، نشر تبلیغات دروغ و شایعات، کم‌فروشی در وزن و پیمانه، فریب و نیرنگ در خرید و فروش، دروغ گفتن، شکستن عهد و پیمان، گرفتن و دادن رشوه، داوری ناعادلانه و خلاف شریعت میان مردم و امثال این‌ها.

در قرآن کریم و احادیث نبوی به این‌گونه اعمال و موارد مشابه آن‌ها را ظلم، فساد، عدوان، جور، بَغی، طُغیان و العُتُو گفته شده است و در قرآن کریم و احادیث نبوی هر نوع ظلم، فساد و بی‌عدالتی حرام قرار داده شده است؛ چه این ظلم از سوی یک دولت در برابر دولت دیگر باشد و چه از سوی افراد جامعه انجام شود.

عواقب ناگوار ظلم و حرمت آن از دیدگاه اسلام:

ظلم و بی‌عدالتی هر دو معنای نزدیک به هم دارند و در نصوص شرعی به صورت مترادف به کار رفته‌اند.

ظلم در دین مبارک اسلام عملی ناپسند دانسته شده و نکوهش و زشتی آن بیان گردیده است.

الله تعالی برای ظالمان عذاب دردناکی آماده کرده است چنانچه میفرماید: (وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) . الانسان (۳۱)
ترجمه: و برای ظالمها که مستحق رحمت نیستند، عذاب دردناک را آماده کرده ایم.

در آخرت، ظالمان از شدت حسرت و پشیمانی دست‌های خود را به دندان می‌گیرند و بر آن‌ها می‌گزند؛ زیرا بیشتر ظلم‌ها را با دست‌های خود انجام داده‌اند. (وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا). الفرقان (۲۷).

ترجمه: و یاد آور شو روزی را که ظالم درسته‌های خود را با دندانان می‌گزرد و می‌گوید: ای کاش من هم همراه پیامبر راهی (ایمان و نجات را) در پیش می‌گرفتم.

الله تعالی می‌فرماید که به سوی ظالمان تمایل پیدا نکنید؛ زیرا در آن صورت آتش شما را نیز فرا خواهد گرفت و شما جز الله هیچ یابوری نخواهید داشت، سپس یاری نخواهید شد. (وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَمَا تَمَسُّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ). هود (۱۱۳)

ترجمه: و به سوی ظالمان (مشرکان) متمایل نشوید که آتش دوزخ به شما خواهد رسید و جز الله دوست و کارسازی ندارید باز نصرت داده نمی‌شوید. الله جل جلاله برای ظالمان در قرآن کریم مجازات‌های بی‌شماری ذکر کرده است که برخی از آن‌ها به شرح زیر است:

۱- **ظالم از هدایت محروم گردانیده شده است:** الله جل جلاله می‌فرماید: (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) المائدة: (۵۱)

ترجمه: بی‌گمان الله قوم ظالم را هدایت نمی‌کند.

۲- **ظالم هرگز به رستگاری نمی‌رسد:** الله جل جلاله می‌فرماید: (إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ). الانعام: (۲۱)

ترجمه: همانا ظالمان هرگز رستگار نمی‌شوند.

۳- **بر ظالم از سوی الله جل جلاله لعنت است:** الله جل جلاله می‌فرماید: (يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ

سُوءُ الدَّارِ). غافر: (۵۲)

ترجمه: همان روزی که عذرخواهی ظالمان به حالشان سودی نمی‌بخشد و نفرین برای آنان خواهد بود و سرای بد جایگاهشان خواهد شد.

۴- **ظالم از شفاعت محروم است:** الله جل جلاله می‌فرماید: (مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ). غافر: (۱۸)

ترجمه: ظالمان هیچ دوست مخلص و دلسوز ندارند و هیچ سفارش‌کننده‌ای که سفارشش قابل پذیرش باشد نیست.

۵- ظالم از دعای مظلوم نجات نمی‌یابد و دعای مظلوم به او می‌رسد:

نبی علیه السلام فرموده است: «وَأَتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ؛ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ». صحیح مسلم (۱/۳۷)

ترجمه: از دعای مظلوم بپرهیز، زیرا میان دعای او و الله هیچ پرده‌ای وجود ندارد.

۶- به سبب ظلم، امنیت از جهان و جامعه برداشته می‌شود: الله جل جلاله می‌فرماید: (الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ

أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ). الانعام: (۸۲)

ترجمه: آنانی که ایمان آورده‌اند و ایمان شان را با شرک نیالوده‌اند، این گروه اند که از عذاب در امن اند و این گروه راه یاب اند.

۷- ظلم سبب نزول مصیبت‌ها و عذاب‌ها است: الله تعالی می‌فرماید: (فَكَأَيُّنَ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى

عُرُوشِهَا وَبُئِرٌ مُعَطَّلَةٌ وَقَصْرٌ مَشِيدٌ). الحج: (۴۵) ترجمه: پس چه بسیار قریه‌ها که اهلش ظالم بودند نابود کردیم و اینک آن

قریه‌ها بر سقف‌های خود افتیده است و چه بسیار چاه‌های معطل و متروک و کاخ‌های بلند و استواری که بی صاحب

و متروک مانده است.

در آیه مبارکه دیگری آمده است: (وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقَرْيَةَ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ). هود: (۱۰۲)

ترجمه: و گرفتن پروردگارت این چنین است وقتی شهرهایی را عذاب دهد در حالیکه اهل آن ستمگرا باشند، زیرا عذاب الله درناک

و سخت است.

در سوره الکهف آمده است: (وَتِلْكَ الْقَرْيَاتُ الَّتِي أَهْلَكْنَا لَمَّا ظَلَمُوا). الکهف: (۵۹) ترجمه: و این همان قریه‌های ویران شده است که

چون ظلم کردند هلاک کردیم و برای هلاکت شان وعده مقرر کردیم.

۸- ظلم سبب نابودی و ویرانی خانه، جامعه و جهان است: الله تعالی می‌فرماید: (وَمَكْرُؤًا مَكَرًا وَمَكْرًا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ *

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَا دَمَرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ * فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ).

النمل: (۵۰، ۵۲)

ترجمه: و حيله بس بزرگ سنجیدند و ما هم برای هلاکت آنها و نجات صالح تدبیر نمودیم، در حالیکه آنها خبر نداشتند پس بنگر سر

انجام حيله سازی آنان چگونه بود، ما آنان و قوم شان را همگی نابود کردیم. پس این خانه‌های آنان است که به سبب ظلم شان به

زمین افتیده است بی گمان در این ماجرا برای مردمی که میدانند دلیل و نشانه ای است.

در این آیت مبارک دلیلی است که ظلم، ظالم را هلاک می‌کند و خانه‌هایش را ویران می‌سازد.

یکی از اهل کتاب به حضرت عبدالله بن عباس رضي الله عنه گفت که در تورات آمده است: هرکس ظلم کند، خانه‌اش ویران

می‌شود. حضرت عبدالله بن عباس فرمود: این در قرآن کریم نیز آمده است: (فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ

يَعْلَمُونَ). النمل: (۵۱)

ترجمه: پس این خانه‌های آنان است که به سبب ظلم شان به زمین افتیده است بی گمان در این ماجرا برای مردمی که میدانند

دلیل و نشانه ای است. امام ابن خلدون می‌گوید: (الظُّلْمُ مُؤَذِّنٌ بِخَرَابِ الْعُمَرَانِ). تاریخ ابن خلدون (۱/۳۹) ترجمه: ظلم نشانه و

اعلان‌کننده ویرانی (جامعه و آبادانی) است.

۹- سرانجام ظالم آتش جهنم است: در حدیث شریف آمده است: عن خَوْلَةَ الْأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ رَجُلًا يَتَخَوَّضُونَ فِي مَالِ اللَّهِ بِغَيْرِ حَقٍّ، فَلَهُمُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ». صحیح البخاری (۸/۱۲۵)

ترجمه: از حضرت خوله انصاریه رضي الله عنها روایت است که گفت: از رسول الله صلی الله علیه وسلم شنیدم که فرمود: همانا

مردانی در مال الله به ناحق تصرف می‌کنند، برای آنان در روز قیامت آتش است.

انواع و اقسام ظلم:

ظلم بر دو نوع است:

اول: ظلم زبانی (قولی)، مانند غیبت کردن، سخن چینی، دشنام دادن، به کار بردن الفاظ بیهوده و ناپسند، دادن لقب‌های زشت به مردم، تمسخر و استهزاء دیگران، تهمت زدن و مانند این‌ها.

دوم: ظلم عملی و فعلی است. در دین مقدس اسلام، هم ظلم گفتاری و هم ظلم عملی و فعلی، همه حرام قرار داده شده‌اند و زشتی و نکوهش تمام انواع ظلم بیان گردیده و برای ظالمان در دنیا و آخرت عذاب‌های سخت ذکر شده است. آن کارهایی که در شریعت ظلم شمرده شده و برای ظالم در مورد آن‌ها سزا ذکر شده است، به شرح زیر می‌باشد:

۱- کشتن مسلمان به ناحق:

کشتن مسلمان به ناحق و به صورت عمدی، و بارانیدن گلوله بر مسلمانان، زنان و کودکان، پس از شرک از بزرگ‌ترین ظلم‌ها است. امروزه در کشمکش‌های سیاسی این بی‌عدالتی و تجاوز افزایش یافته است که در اسلام حرام و عملی ناپسند می‌باشد.

در اصول و قوانین جنگی اسلام، تنها کسی کشته می‌شود که در جنگ شرکت داشته باشد و اسلام از کشتن کودکان، زنان، پیران و سالخورده‌گان منع کرده است. الله تعالی می‌فرماید: (وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عَدُوًّا وَظَلْمًا فَسَوْفَ نُضَلِّيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا). [النساء (۳۰)] ترجمه: و خود را نکشید بی‌گمان الله به شما همیشه مهربان است، و هر که با تجاوز و ظلم چنین کند پس به زودی او را در آتش سوزان داخل می‌کنیم و این کار بر الله آسان است.

در حدیث شریف آمده است: عن أنس بن مالك أن رسول الله -صلى الله عليه وسلم- قال: «انطلقوا باسمِ اللهِ وباللهِ وعلى ملةِ رسولِ اللهِ ولا تقتلوا شيخاً فانياً ولا طفلاً ولا صغيراً ولا امرأةً ولا تغلوا». سنن أبي داود (۳۴۲/۲)

ترجمه: از حضرت انس بن مالک رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: بروید (به جهاد) به نام الله و با یاری الله، و بر دین رسول الله ثابت باشید؛ و پیرمرد فرتوت، کودک، طفل و زن را نکشید و در غنیمت خیانت نکنید. همچنان در قصاص، کشتن غیر از مجرم مانند برادر، پدر، پسر یا دیگر خویشاوندان او نیز بی‌عدالتی و تجاوز است و در اسلام جای ندارد. الله تعالی می‌فرماید: (لَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا). [الاسراء (۳۳)]

ترجمه: و نفسی را که الله کشتن او را حرام کرده است نکشید مگر به حق و هر کس به ظلم کشته شود برای ولی (صاحب خون او) سلطه ای داده ایم، پس او نباید در کشتنش زیاده روی کند، یقیناً که او یاری داده شده است.

۲- غصب زمین و ملک دیگران، حتی اگر یک وجب باشد: در حدیث شریف آمده است، نبی علیه السلام فرموده است: «من أخذ شبراً من الأرض ظلماً؛ فإنه يطوّقه يوم القيامة من سبع أرضين». متفق علیه

ترجمه: هر کس یک وجب زمین را به ظلم بگیرد، در روز قیامت همان زمین از هفت طبقه زمین به گردشش طوق گردانیده می‌شود.

امام خطابی رحمه الله می‌گوید: معنای این حدیث این است که در روز قیامت، به اندازه ظلمش گناه بر او بار می‌شود و این گناهان مانند طوق به گردش پیچیده خواهد بود؛ یا این که او در هفت طبقه زمین فرو برده می‌شود و آن زمین‌ها به شکل طوق بر گردش قرار می‌گیرند.

۳- خوردن مال مردم به ناحق: الله تعالى می فرماید: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا * وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيه نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا). النساء (۲۹-۳۰)

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، اموال یکدیگر را در بین خودتان به ناحق مخورید، مگر این که از راه تجارت به رضامندی یکدیگر باشد؛ و خود را نکشید، بی گمان الله به شما همیشه مهربان است. و هرکس این کار را از روی تجاوز و ظلم انجام دهد، پس به زودی او را در آتش سوزان داخل می‌کنیم، و این کار برای الله آسان است.

۴- خوردن مال یتیمان و افراد ضعیف: الله تعالى می فرماید: (إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلُونَ سَعِيرًا). النساء (۱۰)

ترجمه: یقیناً آنها که مالهای یتیمان ضعیف را به ظلم می‌خورند جز این نیست که در شکمهای خود آتش را می‌خورند و زود است که در آتش شعله ور داخل میشوند.

کسانی که اموال یتیمان را به ظلم می‌خورند، در حقیقت در شکم‌های خود آتش می‌خورند و به زودی در آتش سوزان داخل خواهند شد.

۵- ربا (سود) خوردن: ربا گناهی است که الله تعالى برای سود خور اعلان جنگ کرده است. الله تعالى می فرماید: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ (۲۷۸) فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ). البقرة (۲۷۹)

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از عذاب الله بترسید و باقی مانده معاملات سود را ترک کنید اگر مومن هستید پس اگر چنین نکردید معامله سود را ترک نکردید آگاه شوید به جنگی از طرف الله و رسول او .

۶- رشوه گرفتن: بر رشوه‌دهنده، رشوه‌گیرنده و واسطه میان آنها، الله تعالى لعنت فرموده است.

در حدیث شریف آمده است: «لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- الرَّاشِيَّ وَالْمُرْتَشِيَّ». سنن أبي داود (۳/۳۲۶)

ترجمه: رسول الله صلی الله علیه وسلم بر رشوه‌دهنده و رشوه‌گیرنده لعنت فرموده است.

همچنان در روایت مسند احمد آمده است: «لَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى الرَّاشِيِّ وَالْمُرْتَشِيَّ». ترجمه: لعنت الله بر رشوه‌دهنده و رشوه‌گیرنده باد.

علامه مناوی رحمه الله می گوید: رشوه در حقیقت تغییر دادن احکام الله است، و این صفتی است که از یهود سرچشمه گرفته است؛ و الله تعالى بر آنان لعنت کرده است، و اگر مسلمانان نیز چنین کنند، مستحق لعنت خواهند بود.

۷- فریب و نیرنگ در معاملات: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده است: «وَمَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا». صحیح مسلم (۱/۶۹)

ترجمه: هرکس ما را فریب دهد، از ما نیست.

ابن حجر مکی رحمه الله می گوید: از این حدیث معلوم می‌شود که فریب در معاملات گناهی بسیار بزرگ است و انجام‌دهنده آن با عاقبت خطرناک روبه‌رو می‌شود.

۸- کم فروشی در وزن و پیمانه: الله تعالى امر فرموده است: (وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ). الانعام (۱۵۲) ترجمه: پیمانه و وزن را با عدالت کامل ادا کنید. در آیه مبارکه دیگر آمده است: (وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ). الاسراء (۳۵)

ترجمه: وهرگاه پیمانه می‌کنید، آن را به تمام و کمال پیمانه کنید و با ترازوی راست و درست وزن کنید.

و درباره کم فروشان فرموده است: (وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ * الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ * وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ). المطففين (۱-۳)

ترجمه: وای بر کم کنندگان حقوق مردم کسانی که وقتی از مردم پیمانه بگیرند با تمام و کمال می‌گیرند. و چون به ایشان پیمانه دهند یا وزن کنند کم میکنند.

۹- **ظلم به اعضای خانواده مانند زن، دختران و پسران:** مانند ندادن مهر و نفقه زن، جلوگیری از ازدواج زن مطلقه، نگاه داشتن دختر بالغ در خانه برای سال‌ها و محروم کردن او از حق ازدواج.

الله تعالی می‌فرماید: (وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ). النساء (۱۹)

ترجمه: و نیز زنان بیوه را از نکاح با مردی دیگر منع نکنید تا بخشی از مالی را که با آنها به طور مهر داده بودید پس بگیرید. **حرام بودن فساد و انواع آن:** چنانچه قبلاً گفته شد، در نصوص اسلامی ظلم و فساد به صورت مترادف به جای یکدیگر به کار رفته‌اند؛ اما علمای لغت عرب می‌گویند که مفهوم فساد نسبت به ظلم عام‌تر است.

الله تعالی هر نوع فساد را در زمین حرام قرار داده و درباره مفسدان در نصوص شرعی هشدارهای فراوانی آمده است. الله جل جلاله از فساد نهی کرده و به اصلاح امر نموده است. الله تعالی می‌فرماید: (وَلَا تَفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَةَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ). الأعراف: (۸۵)

ترجمه: و در زمین پس از اصلاح آن فساد نکنید و این هدايات به شما خیر و بهتر است اگر مومن هستید.

الله تعالی می‌فرماید: (وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ). الأنفال: (۱)

ترجمه: پس از الله بترسید و در میان خویش صلح و صفا بیاورید و الله و رسول او را اطاعت کنید اگر شما مومن هستید.

الله تعالی فساد را دوست ندارد: (وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ). البقرة (۲۰۵) ترجمه: و الله فساد را دوست ندارد.

و نیز مفسدان را دوست ندارد: (وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ). المائدة (۶۴)، القصص (۷۷) ترجمه: و الله مفسدان را دوست ندارد.

فساد انواع بسیاری دارد که بزرگ‌ترین آن در زمین، کفر، شرک و نفاق است. در این باره در قرآن کریم و احادیث نبوی آیات و روایات فراوانی آمده است. برخی از انواع فساد به شرح زیر است:

۱- **تخریب جهان و فاسد ساختن نظام آن:** در زمین انواع گوناگون فساد مانند فساد سیاسی، اقتصادی و اجتماعی وجود دارد؛

از جمله ایجاد جنگ‌ها، گسترش بی‌عدالتی‌های اجتماعی و برهم زدن نظام الهی در زمین.

الله تعالی می‌فرماید: (وَلَا تَفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَةَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ). الأعراف: (۸۵)

ترجمه: و در زمین پس از اصلاح آن فساد نکنید و این هدايات به شما خیر و بهتر است اگر مومن هستید.

اینها همان ابرقدرت‌های کافر جهان‌اند که درد دنیا آتش جنگ را شعله‌ور ساخته‌اند و سرزمین‌ها، اقتصاد، ثروت و منابع اقتصادی مسلمانان را غصب کرده‌اند، آنان می‌خواهند برای گسترش هر چه بیشتر نفوذ و تصرف خود؛ جنگ‌ها و درگیری‌ها را ادامه دهند و مسلمانان را بخاطر دارائی‌هایشان می‌کشند و به شهادت می‌رسانند.

خشکه‌ها، دریاها و اقیانوس‌ها را از سلاح‌ها و تجهیزات ویرانگر مملو ساخته‌اند؛ اگر بنگری، در پشت هر فسادی، یهودیان قرار دارند.

الله جل جلاله می‌فرماید: (وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ). المؤمنون (۷۱)

ترجمه: و اگر حق از هوا و هوس‌هایشان پیروی میکرد حتماً آسمانها و زمین و هر که در آنها است تباه می‌شد بلکه پند و عبرت‌شانرا به آنها آورده ایم اما آنان از پند و نصیحت نامه خود روی گردان‌اند.

۲- **راهزنی و فساد قطاع الطريق:** ناامن ساختن راه‌ها، ترساندن مردم، گرفتن اموال آنان و کشتن مسلمانان از مصادیق فساد بزرگ است. الله تعالی می‌فرماید: (إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعُونَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ). المائدة: (۳۳)

ترجمه: جز این نیست که سزای آنانیکه با الله ورسول او به جنگ می‌خیزند و در زمین برای فساد سعی می‌ورزند این است که کشته شوند اگر نفس بی گناه را قتل کرده باشند و یا به دار آویخته شوند. اگر قتل و غارت کرده باشند و یا دست و پایشان از جانب مخالف قطع شود اگر فقط غارت کرده باشد و یا از زمین (وطن) تبعید شوند. این سزا ذلت و رسوایی برای آنها در دنیا هست و در آخرت هم پایشان عذاب بزرگ خواهد بود.

۳- **ایجاد فتنه و جنگ‌ها:** برپا کردن جنگ‌ها و درگیری‌ها علیه مسلمانان از بزرگ‌ترین فسادها در زمین است. زیرا به اثر جنگ آبرو و عزت مسلمانان پایمال میشوند، آبادی‌ها، کشت و زراعت از بین می‌رود.

الله تعالی می‌فرماید: (كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعُونَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ). المائدة (۶۴)

ترجمه: هرگاه آتشی برای جنگ برافروختند، الله آن را خاموش ساخت و آنان در روی زمین به فساد می‌کوشند، و الله مفسدان را دوست ندارد.

۴- **ترجیح سلطنت و قدرت طلبی به جای اسلام:** گاهی علاقه به مقام، قدرت و سلطنت سبب فساد در زمین می‌شود. بعضی مردم وقتیکه به قدرت برسند فساد میکنند.

الله تعالی در این باره می‌فرماید: (فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ). محمد (۲۲)

ترجمه: پس آیا اگر روی گردان شوید، جز این از شما انتظار نمی‌رود که در زمین فساد کنید و پیوندهای خویشاوندی را قطع کنید؟

۵- **مسلط شدن کفار بر مسلمانان:** وقتی کفار بر مسلمانان مسلط شوند و زمام امور آنان را به دست گیرند، این فساد بزرگی در زمین است.

الله تعالی می‌فرماید: (وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ). الأنفال (۷۳)

ترجمه: و کسانی که کافر شده‌اند، بعضی از آنان یاور بعضی دیگرند؛ اگر چنین نکنید، فتنه و فساد بزرگی در زمین پدید خواهد آمد.

۶- **بی‌عدالتی و پایمال کردن حقوق مردم:** ندادن حقوق مردم، چه مادی و چه معنوی، از مصادیق فساد است.

الله جل جلاله می‌فرماید: (الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ * فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفُسَادَ). الفجر (۱۱-۱۲)

ترجمه: کسانی که در شهرها سرکشی کردند و در آن‌ها فساد فراوان به راه انداختند.

۷- **فساد در جهاد:** جهاد در اسلام جایگاه بزرگی دارد، اما باید خالص برای رضای الله باشد و از فساد دور نگه داشته شود.

در حدیث شریف آمده است: عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- أَنَّهُ قَالَ: «الْعَزُؤُ عَزْوَانٍ فَأَمَّا مَنْ ابْتَغَى وَجْهَ اللَّهِ وَأَطَاعَ الْإِمَامَ وَأَنْفَقَ الْكَرِيمَةَ وَيَأْسَرَ الشَّرِيكَ وَاجْتَنَبَ الْفُسَادَ فَإِنَّ نَوْمَهُ وَنَبْهَهُ أَجْرٌ كُلُّهُ وَأَمَّا مَنْ عَزَا فَخَرًّا وَرِيَاءً وَسَمِعَةً وَعَصَى الْإِمَامَ وَأَفْسَدَ فِي الْأَرْضِ فَإِنَّهُ لَمْ يَرْجِعْ بِالْكَفَافِ». سنن أبي داود - (۲ / ۳۲۱)

ترجمه: جهاد دو نوع است: کسی که برای رضای الله جهاد کند، از امیر اطاعت نماید، مال خود را در راه الله مصرف کند و از فساد دوری کند، تمام حالاتش اجر است؛ اما کسی که برای فخر، ریا و شهرت جهاد کند و نافرمانی نماید و فساد کند، با دست خالی بازمی‌گردد.

۸- جلوگیری از ازدواج و گسترش بی‌عفتی: نگه داشتن زنان بدون ازدواج و کاهش عفت در جامعه نیز از انواع فساد است.

نبی علیه السلام می‌فرماید: إِذَا جَاءَكُمْ مِنْ تَرْضُونَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ، فَأَنْكِحُوهُ، إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ»، وَفِي رِوَايَةٍ: «عَرِيضٌ»، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ كَانَ فِيهِ؟ قَالَ: «إِذَا جَاءَكُمْ مِنْ تَرْضُونَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فَأَنْكِحُوهُ» قَالَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. سنن الترمذی (۳/۳۹۵)

ترجمه: هرگاه کسی نزد شما آمد که دین و اخلاقش را می‌پسندید، او را به نکاح درآورید؛ اگر چنین نکنید، فتنه و فساد بزرگی در زمین پدید خواهد آمد. و در روایت عریض گفتند: ای رسول الله! اگر از نظر مال و توانائی کمبود داشته باشد؟ فرمود: هرگاه کسی نزد شما آمد که دین و اخلاق او را می‌پسندید، پس او را به نکاح در آورید. این سخن را سه بار تکرار فرمود.

۹- ترساندن مردم و ناامن ساختن جامعه: از خطرناک‌ترین فسادها، ترساندن مردم و برهم زدن امنیت کشورها و شهرها است.

الله تعالی درباره منافق می‌فرماید: وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ * وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ * وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَيْسَ الْمِهَادُ). البقرة: (۲۰۴-۲۰۵).

ترجمه: و از مردمان کسی است که سخنان او راجع به زندگانی دنیا تورا در تعجب می‌اندازد و الله را بر آنچه که در دل دارد گواه می‌گیرد قسم می‌خورد درحالی‌که او سرسخت‌ترین دشمنان و خصومت‌گران است چون از مجلس پیامبر باز گردد می‌کوشد تا در زمین فساد برپا کند و زراعت و نسل‌های مردم را بر باد سازد و الله فساد کاران را دوست ندارد. و چون به او گفته شود به طور نصیحت که از الله بترس و تکبر می‌ورزد و به گناه دیگر وادارش میکنند پس دوزخ برای او کافی است و البته دوزخ بد جای است.

أقول هذا القول ، وأستغفر الله العظيم لي ولكم ولسائر المسلمين من كل ذنب؛ فاستغفروه ، إنه هو الغفور الرحيم.